

Kazimierz Gumol

na marginesie obrad księży profesorów hodegetyki w Zakopanem

Collectanea Theologica 32/1-4, 229-232

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NA MARGINESIE OBRAD KSIĘŻY PROFESORÓW HODEGETYKI W ZAKOPANEM

W dniach: pierwszym i drugim lutego 1962 odbyły się drugie z rzędu obrady wykładowców hodegetyki, zainicjowane przez Komisje: Naukową i Duszpasterską Episkopatu. Pierwsze tego rodzaju obrady odbyły się w Krakowie w 1958 r., zwołane z inicjatywy ówczesnego przewodniczącego Komisji Duszpasterskiej Episkopatu, J. Ek. Ks. Biskupa Dr Zdzisława Golińskiego. W zakopiańskich obradach wzięli udział obydwaj przewodniczący Komisji Episkopatu Naukowej i Duszpasterskiej, ośmiu innych księży biskupów oraz księża profesorowie zakonni i świeccy niemal ze wszystkich środowisk teologicznych w Polsce.

Można bez zastrzeżeń stwierdzić, że obrady potoczyły się po linii Konstytucji Piusa XII-go *Ad uberrima*, by teoria i praktyka współdziałały ze sobą harmonijnie. Harmonię tę wytwarzał czynny udział obu przewodniczących Komisji Episkopatu oraz sam program obrad: referaty i dyskusja.

Pierwszy dzień obrad poświęcony był laikatowi. Tematyka referatów dotyczyła tego bardzo aktualnego zagadnienia, omawianego szeroko w całym świecie katolickim, ze względu na jego ważkość i doniosłość dla dalszego rozwoju królestwa bożego na ziemi. Tę właśnie ważkość i doniosłość podkreślali wszyscy prelegenci, naświetlając je z różnych punktów widzenia.

Referat O. Prowincjała, E. Werona pt. „Co to jest człowiek świecki w Kościele” miał za zadanie przybliżyć określenie pojęcia laika w Kościele. Prelegent dowodząc z historii Kościoła, eklesjologii, a po części prawa kościelnego, jak również najnowszej literatury, starał się stworzyć syntezę dotychczasowej dyskusji, przez próbę sformułowania definicji laikatu. Szkoda jednak, że referent nie uwzględnił w należyтым stopniu dokumentów Stolicy Apostolskiej, a zwłaszcza niektórych wypowiedzi ostatnich papieży. Końcowa uwaga referatu: „Namysł teologiczny nad pojęciem »człowiek świecki« trwa nadal, z dużym pożytkiem dla obudzenia zainteresowania sprawą stanowiska i roli świeckich w Kościele” podkreśliła, że zagadnienie jest otwarte.

Ciekawym był referat Ks. Biskupa Wojtyły, pt. „Problem laikatu w Polsce jako zagadnienie apostołstwa, czyli właściwa i konieczna aktywność wszystkich członków Kościoła Katolickiego w Polsce”. Dostojny prelegent po omówieniu niektórych problemów bardziej natury ogólnej, sprecyzował trzy grupy zagadnień z dziedziny laikatu polskiego, które wymagają teoretycznego i praktycznego opracowania. Są to zagadnienia następujące: 1. Należyta ocena charakteru i specyfiki naszych elitarnych grup laikatu i sprecyzowanie ich stosunku do hierarchii. 2. Wyłowienie z mas katolickich tych jednostek, które pragną coś zrobić dla Kościoła. 3. Stopniowe angażowanie mas katolickich do apostołstwa przez większe uświadamianie i skierowywanie ku konkretnym zadaniom. Ważną jest rzeczą pozyskanie młodzieży, która, jak wykazują sondaże opinii przeprowadzone wśród młodzieży, wykazuje niechęć do jakiegokolwiek angażowania się. Ponieważ jest to zjawisko dość powszechne wśród młodego pokolenia, dlatego Dostojny Prelegent nie ogranicza się do stwierdzenia jedynie faktu, lecz szuka przyczyn, a także środków zaradczych. Referat zawierał wiele śmiałych i fascynujących sformułowań, niektóre jednak z nich domagają się poszerzenia i wyjaśnienia.

Referat Ks. Arcybiskupa B. Kominka, pt. „Laikat a Drugi Sobór Watykański” to zwięzły rzut na aktualne zagadnienia laikatu w związku z dyskusją przedsoborową. Ks. Arcybiskup jako konsultor Komisji Soborowej dla spraw laikatu, będący w ścisłym kontakcie z centralnymi organami tejże komisji, naświetlił rolę laikatu od strony jego udziału w przygotowaniach przedsoborowych, który wprawdzie nie jest bezpośredni, ale jako pośredni, przez sondowanie opinii, dostarcza bogatego materiału dla komisji. Mówiąc zaś o tendencjach nurtujących w laikacie, z wrodzoną sobie trzeźwością ujmowania rzeczywistości, widzi również pewne niebezpieczeństwa, którym należy w porę zapobiegać. Spodziewać się można, jak to wynikało z referatu, że ten przedsoborowy rozruch laikatu, znajdzie na Soborze swe prawne sformułowanie, którego dotychczas brak w prawie kanonicznym, a swym dynamizmem apostołskim ożywi katolicyzm posoborowy.

Praktyczny charakter, chociaż nie pozbawiony podbudowy teoretycznej, miał referat Ks. Biskupa Pluty, pt. „Laikat w praktyce duszpasterskiej”. Zadaniem referatu było podać zasadnicze zadania laikatu,

w dobie obecnej, na terenie parafii. Za podstawę swych rozważań wzięł Ks. Biskup artykuły Synodu Rzymskiego, dotyczące tego zagadnienia, dostosowując je do rzeczywistości polskiej. Ta właśnie rzeczywistość zmusza nas do stosowania jedynie modi ordinarii, a nie extraordinarii, które wymagają pewnych form organizacyjnych, ze szczególnym podkreśleniem rodziny, jako przedmiotu i podmiotu zarazem działalności apostolskiej laikatu. Na szczególne podkreślenie zasługuje uwaga prelegenta o kairos naszych czasów, gdyż od zrozumienia jego zależy pomyślność naszej pracy pasterskiej. Zrozumienie przemian dokonujących się w naszym kraju i adaptacja metod i środków, oto skromnym moim zdaniem, najważniejsze zadanie, które stoi przed duszpasterstwem polskim w dobie obecnej. Dopełnieniem niejako dotychczasowych rozważań, był referat ks. prof. dr W. Schenka, pt. „Laikat a liturgia”. Celem referatu było naświetlenie roli ludzi świeckich w kulcie Nowego Przymierza, a ponadto wskazanie tych środków, którymi można uaktywnić laikat. Do nich zaliczył prelegent Mszę św. i sakramenty św., które są spotkaniem wiernych z Chrystusem, a więc i jego Mistycznym Ciałem — Kościołem. Ożywiona dyskusja, która się przeciągnęła aż do dnia następnego, świadczyła nie tylko o zainteresowaniu uczestników obrad zagadnieniem laikatu, lecz również o referatach, które zdołały tę dyskusję wywołać.

W drugim dniu obrad wygłosił referat Ks. Biskup P. Latusek. pt. „Program nauczania teologii i teologii pasterskiej w seminariach w Polsce” W sposób zwięzły ale rzeczowy, specyficzny dla prelegenta, zaznajomił uczestników obrad na podstawie dokumentów papieskich i bogatej literatury, ze stanem hodegetyki w obecnej dobie i widokach jej rozwoju na przyszłość, nie tylko w całym świecie katolickim, lecz również i w naszym kraju. Następnie omówił Ks. Biskup postulaty, jakie winna spełniać hodegetyka, jeśli ma być nauką dnia jutrzejszego, a także wysunął pewne konkretne sugestie, odnośnie programu i formacji duszpasterskiej adeptów do kapłaństwa.

Dopełnieniem referatu poprzedniego były krótkie uwagi ks. prof. Kobyłeckiego pt. „Jak teorię wprowadzam do praktyki”. Prelegent podał szereg praktycznych wskazówek formacji duszpasterskiej adeptów kapłaństwa, dostosowanych do naszej rzeczywistości, które swoją oryginalnością zasługują na uwagę.

Obrady zakończyły się podsumowaniem obu przewodniczących Komisji Episkopatu: Ks. Biskupów M. Klepacza i B. Kominka oraz wyrażeniem uznania pod adresem prelegentów i dyskutantów za wysoki poziom referatów i dyskusji, a także tak liczny udział w obradach.

Drugie obrady księży profesorów hodegetyki w Zakopanem stanowią niezawodnie poważny wkład do rozwoju tej dyscypliny teologicznej w naszym kraju, dlatego należy skierować gorące słowa podziękowania pod adresem inicjatorów narad i równocześnie wyrazić życzenie, by zgodnie z postanowieniem, powziętym podczas obrad, kontynuowane były corocznie.

Ważną jest również rzeczą, by postulaty zawarte w Konstytucji, Ad uberrima, były uwzględnione przy organizacji studiów teologicznych, zarówno na Wyższych Uczelniach Katolickich, jak i innych Zakładach Teologicznych w Polsce.

Kazimierz Gumol

POSIEDZENIE NAUKOWE WYDZIAŁU FILOZOFII CHRZEŚCIJAŃSKIEJ ATK DNIA 13. II. 1963

Dnia 13. II. 1962 r. odbyło się w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie posiedzenie naukowe Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej. Na posiedzeniu tym ks. dr J. Puzio przedstawił referat pt. „Natura poznania zmysłowego według św. Augustyna”.

Po referacie wywiązała się dyskusja:

1. Ks. Bejze: Czy w dotychczasowej literaturze nie stwierdzono różnic między koncepcjami Augustyna na temat poznania zawartymi a) w „De Trinitate” i b) w innych dziełach?

Ks. Puzio: Nie stwierdzono. Jedynie w pewnym dziele rosyjskim jest sugestia, że różnice te zachodzą.

Ks. Bejze: Czy podobieństwo między koncepcjami Augustyna zawartymi w „De Trinitate” — i koncepcjami Arystotelesa Prelegent stwierdził przez analizę treściową tych koncepcji, czy również poparł swą hipotezę analizą historyczną? Jeśli wykazałoby się powiązania Augustyna i Arystotelesa w omawianym problemie, to rzuciłoby to nowe światło na historię augustynizmu.